

Тема: Пізнавальна діяльність.

1. Поняття про відчуття.

2. Характеристика сприймання: класифікація, види, розлади сприймання, його зв'язок з відчуттям.

3. Поняття мислення, його функції, види і розлад мислення.

ВІДЧУТТЯ – це психічний процес відображення окремих властивостей предметів і явищ оточуючого світу, а також внутрішніх станів організму при безпосередній дії подразників на відповідні рецептори.

Види відчуттів:

- **екстроцептивні**, що виникають при впливі зовнішніх подразників на рецептори, розташовані на поверхні тіла;
 - **інтероцептивні** (органічні), що відображають подразнення рецепторів, розташованих в внутрішніх органах і тканинах тіла;
 - **пропіоцептивні** (кінестетичні), що відображають рух і відносне положення частин тіла завдяки роботі рецепторів, розташованих в м'язах, сухожиллях і суглобних торбах.

Види відчуттів:

Дистантні відчуття – рецептори реагують на подразнення, що йде від віддаленого об'єкта.

Контактні відчуття – передають подразнення при безпосередньому контакті з об'єктами.

Розлади відчуттів:
зниження поверхневої
чутливості - **гіпестезія**, що
виникає при підвищенні порогів
больових відчуттів

Повна втрата больової чутливості – **анестезія**, підвищена чутливість до подразників, що впливають на органи чуття, - **гіперестезія**.

Парестезія - відчуття заніміння, поколювання, печіння, "повзання мурашок", що виникають спонтанно.

Тяжке і болюче відчуття, локалізоване хворим на якій-небудь ділянці поверхні тіла або у внутрішніх органах, що виникає при відсутності змін у тканинах і органах (натягування, печіння), називається сенестопатією.

Свербіж - видозмінене больове відчуття, що викликає потребу почухувати певні ділянки шкіри і слизових оболонок.

Сприймання - це психічний процес відображення людиною предметів і явищ у цілому, в сукупності всіх їхніх якостей і властивостей при безпосередньому їх впливі на органи чуттів.

Властивості сприймання:

Предметність сприйняття виявляється в тому, що будь-який предмет або явище відображається не як механічна сума якостей і властивостей, а як об'єкт, який має свій зміст, природу, призначення.

Цілісність сприйняття полягає в тому, що образи відображених предметів та явищ постають у свідомості в єдності багатьох якостей і властивостей.

Структурність сприйняття виявляється в тому, що, відображаючи предмети та явища в цілісності, людина виокремлює в них різні елементи, компоненти, підсистеми тощо.

Константність - це відносна постійність величини, форми, кольору предметів та явищ, що сприймаються.

**Апперцепція - це залежність
змісту і спрямованості
сприйняття від досвіду людини,
її інтересів, ставлення до життя,
установок, багатства знань.**

Розлади сприймання:

Галюцинації - це яскраві чуттєві переживання бачених і не бачених предметів і явищ.

Від галюцинацій слід відрізнити **псевдогалюцинації**, під час яких образи не проєктуються у зовнішній світ, а перебувають "у голові" хворого. Голоси хворий чує "внутрішнім" слухом, зображення бачить "духовними" очима.

Агнозія - порушення процесів
упізнавання предметів і явищ
при збереженні свідомості і
функції органів чуття.

Спостерігається слухова,
зорова, смакова, больова,
нюхова, тактильна агнозія.

Дереалізація - розлади психічної діяльності, що виявляються в тяжкому відчутті нереальності, оманливості, непричетності хворого до навколишнього світу. При дереалізації предмети, явища природи, люди сприймаються як неіснуючі, неприродні, штучні, змінені, дивні, невиразні, нерельєфні. Голоси і звуки глухі, чужі, нереальні.

Парейдолії - це зорові ілюзії
фантастичного змісту;
виникають, як правило, коли
людина розглядає хмару, плями
на стіні, малюнок на шпалерах.

Мислення - це такий
психічний процес,
при якому предмети і явища об'
єктивної дійсності
відображаються у мозку людини
опосередковано й узагальнено, в
їхніх закономірних зв'язках і
відношеннях.

Наочно-дійове мислення характеризується тим, що розв'язування задачі здійснюється за допомогою реальних дій з предметами. Починає розвиватись у дитини в віці 1-3 років.

Наочно-образне мислення здійснюється на основі образів тих об'єктів, які колись сприймалися. Особливо яскраво цей вид мислення проявляється у художників, письменників, композиторів. Починає розвиватись даний вид мислення у віці 3-7 років.

Словесно-логічне мислення розвивається у шкільні роки на основі наочно-дійового та наочно-образного видів мислення. Це мислення у формі абстрагованих понять і міркувань.

Серед розладів мислення виділяють такі : маячення, надцінні ідеї, паралогічне мислення.

Свідченням порушення процесу мислення є маячення : хворі, маючи хибні судження про навколишній світ, роблять неправильні умовиводи, переконати в помилковості яких хворих неможливо

Зміст маячень може бути різним.
Це і манії величі (хворий вважає себе видатним діячем), манії впливу (хворі думають, що їх, наприклад, постійно гіпнотизують).

Спостерігаються також нав'язливі ідеї самозвинувачення (хворий вважає себе злочинцем), самоприниження (хворий вважає, що він не вартий того, щоб до нього ставились по-людськи), матеріального руйнування (хворий вважає, що він, його рідні, його дім, місто — все зруйновано). Іноді маячення має іпохондричний характер (хворий вважає, що в нього рак шлунка, немає серця).

Відомо кілька форм нав'язливих станів. Значну групу серед них складають фобії: агорафобія—страх перед широким простором, клаустрофобія — боязнь закритих приміщень. Іноді виникає боязнь чужого погляду, боязнь почервоніти. До нав'язливих станів належать також хворобливий сумнів, коли хворі весь час перевіряють свої вчинки.

У деяких хворих спостерігається порушення здатності висловлювати правильні судження. Їхні умовиводи впливають не із суджень, на яких вони ґрунтуються. Цей розлад називають паралогічним мисленням. Наприклад, на запитання: “Яка сила піднімає літак у повітря?” — хворий відповідає: “Літак летить тому, що двигунів немає і він розлітається!”

Хворі з порушення мислення
завдають багато турбот при їх
обслуговуванні. Вони нерідко
неправильно розуміють звернене
до них питання. В них неадекватні
висловлювання і вчинки, що
дратує оточуючих.

Самостійна робота:

Поняття про мову та її функції.

Види мови, зв'язок з
мисленням та інтелектом